

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 21 mars 1944 kl. 1 em.

*Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner
om avskaffande av allmän omsättningsskatt för vissa
animaliska födoämnen.*

(1:a avd.)

Till bevillningsutskottet ha hänvisats följande motioner, avseende avskaffande av allmän omsättningsskatt för vissa animaliska födoämnen, nämligen:

1) de likalydande motionerna nr 133 i första kammaren av herr *Arrhén* och nr 206 i andra kammaren av herr *Staxäng* m. fl., vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta slopa omsättningsskatten på sill och fisk, som i färskt, fruset eller saltat tillstånd saluföres»; samt

2) de likalydande motionerna nr 201 i första kammaren av herr *Näslund* m. fl. samt nr 296 i andra kammaren av herrar *Svensson* i Ljungskile och *Nilsson* i Sandviken, vari hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att kött, fläsk och fisk samt salt sill och strömming överflyttas till de varugrupper, som äro befriade från allmän omsättningsskatt».

Vad angår de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna.

Stadgande angående undantag från skatteplikt enligt omsättningsskatteförordningen beträffande vissa livsmedel har meddelats i 2 § 1 mom. b) nämnda förordning. Där stadgas, att allmän omsättningsskatt icke utgår vid försäljning eller uttag från rörelse av mjölk, grädde, smör och margarin, potatis samt de slag av mjöl, gryn och bröd, som Kungl. Maj:t bestämmer, dock att skatt skall utgå vid försäljning från restaurang-, pensionat-, kafé- eller konditorirörelse. Tillika har genom en särskild förordning den 28 november 1941 (nr 889) stadgats, att allmän omsättningsskatt icke skall utgå vid försäljning eller uttag från rörelse av hönsägg.

I de förevarande motionerna föreslås undantag från skatteplikt jämväl beträffande kött och fläsk samt fisk. I de likalydande motionerna I: 133 och II: 206 framhålls till stöd för det däri framställda yrkandet om skattefrihet för fisk bland annat, att ifrågavarande livsmedel även oavsett om-

sättningsskatten avsevärt fördyrats för de mindre bemedlade samt att ett bibehållande av omsättningsskatten å fisk komme att avsevärt missgynna fiskerinäringen i konkurrensen på livsmedelsmarknaden, när normala förhållanden åter inträdde. I de likalydande motionerna I: 201 och II: 296 åberopas såsom motivering för det däri framställda yrkandet om skattefrihet för kött, fläsk och fisk huvudsakligen, att på grund av den allmänna höjningen av prisnivån många stora familjer nu icke kunde inköpa tillräckliga kvantiteter av ifrågakvarande varor, varför det vore anledning att genom undantag från omsättningsskatt söka skydda de ekonomiskt svagaste folkgrupperna för underkonsumtion av dessa viktiga födoämnen.

Under förarbetena till förordningen om allmän omsättningsskatt uttalades, på sätt framgår av Kungl. Maj:ts proposition nr 3 vid 1940 års urtima riksdag, att begränsningen av antalet skattefria livsmedel föranletts framför allt av skattetekniska skäl, nämligen av hänsyn till svårigheten för vederbörande näringsidkare att särskilja försäljning av skattefria och skattepliktiga varor. Samma skattetekniska skäl hade jämväl föranlett stadgandet om skatteplikt för försäljning av ifrågakvarande livsmedel i restaurang-, pensionat-, kafé- eller konditorirörelse.

Första särskilda utskottet vid nämnda riksdag anförde i sitt i anledning av propositionen avgivna utlåtande, nr 10, bland annat följande:

»Såsom departementschefen framhållit är det av praktiska skäl angeläget, att antalet skattefria varuslag blir så litet som möjligt och att urvalet begränsas till varor av sådan beskaffenhet, att de lätt kunna skiljas från andra varor. Ju flera undantag som medgivnas, desto större bliva besvärigheterna för handeln och svårigheterna att utöva kontroll över beskattningen. Från åtskilliga handelsorganisationers sida ha dessa synpunkter starkt understrukits, och från vissa håll har till och med ifrågasatts, om det överhuvud taget skall bliva möjligt för detaljhandlarna att fylla funktionen som uppbördsorgan, därest systemet med undantag bibehålles.

Såvitt utskottet kunnat finna, är det framför allt de föreslagna undantagen beträffande olika slag av livsmedel, som måste befaras vålla allvarliga olägenheter för handeln, och utskottet, som icke kunnat undgå att taga starkt intryck av de framförda betänkligheterna mot förslaget i denna del, har därför övervägt möjligheten att helt slopa dessa undantag. För en sådan åtgärd skulle kunna anföras även andra skäl än de rent praktiska. Anordningen med undantag medför, att skattefriheten kommer alla till godo utan avseende å behovet. Ur såväl sociala som statsfinansiella synpunkter vill det förefalla mera befogat att låta skatt utgå å alla varor och att samtidigt i en eller annan form bereda kompensation åt dem, som visas vara i behov därav. Ett dylikt system skulle te sig så mycket naturligare, som åtgärder under alla förhållanden torde bliva nödvändiga för att lätta trycket för de av beskattningen tyngst drabbade. Å andra sidan är emellertid att märka, att en beskattning överlag av livsmedlen skulle skärpa olikheten i beskattningshänseende mellan skilda befolkningsgrupper och ytterligare

gynna dem, som konsumera produkter från egen fastighet. Att med omsättningsskatt belasta de elementära livsförnödenheter, som avses i propositionen, anser utskottet därför böra ifrågakomma endast under förutsättning att jämväl uttag från egen fastighet beskattas.»

I anslutning härtill uttalade nämnda utskott, att vissa livsmedel åtminstone för det dåvarande borde undantagas från beskattning men att utskottet å andra sidan funne det angeläget, att dessa undantag då icke ytterligare utökades.

Efter därom i grundlagsenlig ordning framställd begäran har utskottet emottagit av *centrala omsättningsskattenämnden* avgivet yttrande över motionerna, därvid nämnden anfört i huvudsak följande. De skattetekniska skäl, som under förarbetena till omsättningsskatteförordningen åberopats till stöd för begränsningen av antalet skattefria varor, ägde uppenbarligen allttjämt giltighet. Vad som anförts om att fiskerinäringen genom den yrkade skattefriheten för fisk skulle bli gynnsammare ställd i konkurrenshänseende torde med lika stort fog kunna åberopas beträffande de flesta näringsgrenar. Där-est fiskerinäringen skulle anses vara i särskilt behov av stödjande åtgärder torde därför redan av principiella skäl kunna ifrågasättas, huruvida den lämpligaste formen därför vore att finna i skattefrihet för denna näringsprodukter. Jämväl beträffande det i motionerna åberopade behovet att lätta de ekonomiska bördorna för mindre bemedlade befolkningsgrupper ville nämnden ifrågasätta, huruvida icke det åsyftade ändamålet kunde vinnas genom andra stödåtgärder än genom skattebefrielse för försäljning av kött, fläsk och fisk. Därvid ville nämnden särskilt framhålla, att vid ett medgivande av generell befrielse från omsättningsskatt för försäljning av ifrågavarande livsmedel — vilken befrielse i lika grad skulle komma alla konsumenter till godo — den uppkommande inkomstminskningen för statsverket tydligen komme att bli avsevärt större än den avsedda lättnaden för de mindre bemedlade. Beträffande storleken av den vid ett bifall till motionerna uppkommande inkomstminskningen för statsverket hade nämnden endast kunnat verkställa approximativa beräkningar. Nämnden hade emellertid ansett sig kunna beräkna inkomstminskningen vid ett slopande av omsättningsskatten på fisk till omkring 10 miljoner kronor och vid ett slopande av omsättningsskatt på kött och fläsk till omkring 20 miljoner kronor eller tillhoppa cirka 30 miljoner kronor. I detta sammanhang ville nämnden anmärka, att vid bifall till motionerna — varigenom samtliga viktigare livsmedel skulle bli skattefria — fråga kunde uppstå, huruvida skatteplikten vid försäljning av dylika varor i restaurang-, pensionat-, kafé- eller konditorirörelse kunde bibehållas.

De skattetekniska och andra skäl, vilka av första särskilda utskottet vid 1940 års urtima riksdag och av centrala omsättningsskattenämnden i nu avgivet yttrande åberopats till stöd för nuvarande begränsning av antalet skattefria livsmedel, synas utskottet allttjämt äga giltighet. Tillika får ut-

Utskottet.

skottet framhålla, att den vid ett bifall till motionerna uppkommande inkomstminskningen för statsverket — beträffande vilken visserligen föreligga allenast approximativa beräkningar — i allt fall synes vara av sådan storlek, att densamma i rådande statsfinansiella läge komme att bliva av avsevärd betydelse. I anledning härav får utskottet avstyrka bifall till motionerna.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att de likalydande motionerna I: 133 av herr Arrhén och II: 206 av herr Staxäng m. fl. om avskaffande av allmänna omsättningsskatten för fisk icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

2) att de likalydande motionerna I: 201 av herr Näslund m. fl. samt II: 296 av herrar Svensson i Ljungskile och Nilsson i Sandviken om frihet från allmän omsättningsskatt för kött, fläsk och fisk samt salt sill och strömming icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 mars 1944.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bärge, Elon Andersson, Wahlmark, Sjödahl, friherre De Geer, Ekman, Frans Ericson, Velande och Björkman*, samt

från andra kammaren: herrar *Lövgren, Björklund, Hammarlund, Olsson i Gävle, Orgård, Sandberg, Falk, Henriksson och Sundström* i Skövde.

Reservation

av herrar *friherre De Geer och Hammarlund*.
